

Katrai vietai ir sava identitāte, un tā, pirmkārt, izpaužas cilvēkos, kuri to veido, uzturot valodu, izloksni, amatniecības noslēpumus, tradīcijas. Pie tradīcijām varam pieskaitīt arī dažādus pasākumus, kas saistās ar konkrēto vietu, tostarp sporta pasākumus.

Cēsu novadā netrūkst sporta pasākumu ar senām tradīcijām, un konkrētā sporta veida pārstāvji tos uzreiz identificē ar konkrētu vietu, kas minēta arī nosaukumā. Viens senākajiem sporta pasākumiem, kas notiek joprojām, ir orientēšanās sacensības “Cēsu Rudens”. Pērn tās notika jau 55. reizi, tādējādi kļūstot par vienām no senākajām orientēšanās sacensībām visā valstī. Jau gandrīz 30 gadus galvenais rīkotājs ir Juris Knēts, kurš tikpat ilgi rīkojis arī seriālu “Meridiāns”, kam apritējis pusgadsimts. Arī to orientieris-

ti visā valstī identificē tieši ar Cēsu pusi.

J. Knēts smeļot saka, ka viņam viegli rēķināt “Cēsu rudens” gadus, jo abi esot vienaudzī: “Agrāk nosaukums bija “Cēsu rudens balvas”, savulaik pats, būdams vēl rīdnieks, esmu piedalījies, mājās vēl glabājas emblēmas ar šo nosaukumu. 55 gadi, tas ir daudz, tā ir vēra nemama tradīcija. Taču esam iedibinājuši arī jaunas, piemēram, ir “Meridiāna Mēness stafetes”, kas notikušas jau deviņas reizes. Arī par tām laikam vairs nevar pateikt – nerīkosim, jo tradīcija ir iedibināta.” Gan sacensību “Cēsu rudens”,

Visu nosaka cilvēks, kurš grib darīt un dara

gan seriāla “Meridiāns” pastāvēšanā grūtākais bija 90.gadu sākums, kad viss mūsu dzīvē mainījās un ne viena vien tradīcija aizgāja nebūtībā. Šim to neļāva Ojārs Millers un Juris Knēts.

J. Knēts piekrīt, ka visu nosaka cilvēks, kurš grib darīt un dara, ja tāds neatrodas, jebkura tradīcija var izbeigties: “Jāpzinās, ka šo cilvēku devumu patiesībā nenovērtējam. Priecājamies, ka viss notiek, un tas ir labi, taču, ja vienā brīdī sacensību vairs nebūs, sākumā būs neizpratne, bet pēc dažiem gadiem tas būs pieņemts

un tradīcija zudusi. Viss šajā dzīvē mainās, un, ja raugāties filozofiski, visas lietas, ko darām, pirmkārt, visvairāk interesē mūs pašus. Pārējos tas interesē visai maz.”

Jautāts, vai gadiem ejot, sacensības rīkot ir vieglāk vai grūtāk, vai neizzogas rutīna, J. Knēts norāda, ka vienmēr jāņem vērā Raiņa teiktais – mainies uz augšu: “Citādāk nemaz nevar, jāiet laikam līdzi, tāpēc ienāk modernās tehnoloģijas, dažādi *gadžeti*. Nevaram vairs skriet pa mežu ar kartona kartītēm un atzīmēšanu

veikt kompostieros.”

Par šo sacensību turpināšanu viņš ir drošs kaut vai tāpēc, ka Cēsu Sporta skolā ir Orientēšanās nodaļa, kurā aug šī sporta veida entuziasti: “Mums paveicies, jo ne visur šīs tradīcijas izdodas uzturēt. Ir nelieli klubi, kur viss tiešām atkarīgs no viena cilvēka darīšanas un varēšanas, un ir bažas, kas notiks pēc gadiem. Cēsīs par to satraukuma nav!” □

Skrējiens ar savu identitāti

Savulaik ar Cēsu vārdu saistījās vairāki tradicionālie skrējieni, tostarp “Cēsu pavasaris” un “Apkārt Cēsīm”.

Pēdējais aizsākās pirms 43 gadiem un katru rudenī turpinājās līdz 2013.gadam. Sekoja pauze, līdz sporta kluba “Ašais” vadītājs Austris Āboliņš pērn nolēma tradīciju atjaunot. Rudens skrējiens pārtapa par pavasara skrējieni, bet viss liecina, ka tradīcija atjaunota uz palikšanu. A. Āboliņa veikums tika novērtēts arī Cēsu novada pasākumā “Sporta laureāts 2022”, kurā atdzimušais skrējiens žūrijas vērtējumā ieguva titulu “Gada notikums sportā”.

A. Āboliņš vienmēr bijis pārliecināts, ka sporta pasākumu tradīcijas jāuztur dzīvas, tāpēc arī izvēlēts tieši skrējiens, ko var identificēt ar Cēsīm, ar pilsētu, kas zināma visā valstī un ne tikai. Pieredze gūta, arī kopā ar sporta kluba “Ašais” skrējējiem braucot uz sacensībām ārpus Latvijas, vērojot, kā to dara citur, paņemot labāko, mācoties. Viņš uzsver, ka vieta ir svarīga: “Lai piedod kāda cita pilsēta, bet Cēsīs var Kuldīga, kur vairāk nekā 15 gadus notiek pusmaratons, ir pilsētas, kas īpaši pievelk cilvēkus. Sporta tūrisms kļūst arvien populārāks, un cilvēki, izvēloties, kļūst doties startēt, priekšroku dod zināmām pilsētām ar īpašu vēsturi, ar savu auru.”

A. Āboliņš neslēpj, ka viņam ir sapnis “Apkārt Cēsīm” atkal padarīt par nemainīgu tradīciju, paceļot to arvien jaunus augstus: “Svarīgi tradīciju virzīt pa konkrētu ceļu, necenšoties katru gadu kaut ko ķert un grābt, jo tad būs balagāns, kas

ne ar ko neizcelsies un nebūs interesants. Viss atkarīgs no katra rīkotāja ambīcijām, kāda būs attīstība, es gribu panākt, lai pēc gadiem šis būtu *top 3* skrējiens Latvijā. Lai to panāktu, jāizvēlas viens no diviem ceļiem: vai nu uzsvāru likt uz skrējēju skaita audzēšanu, kas ir modē, vai otra iespēja - audzēt kvalitāti. Vērojot pasaules pieredzi, redzu, ka svarīgāka tomēr kvalitāte. Pieaugot sportiskajai kvalitātei, līdzī jādā arī organizatoriskajai kvalitātei, un, jo pārdomātāks pasākums, jo vieglāk piesaistīt vadošos sportistus, kuri savukārt piesaista citus interesentus. Viss ir saistīts.”

A. Āboliņš kā labu piemēru bieži min Igaunijas Sāremā trīs dienu skriešanas seriālu, kas notiek jau pusgadsimtu un kuru visus šos gadus rīko viens un tas pats cilvēks. Kārtējo reizi nākas atzīt, ka jebkuru labu tradīciju viens cilvēks var uzturēt un tikpat labi var arī iznīcināt. Latvijā netrūkst piemēru, kad nāk kāds jauns rīkotājs, kurš atzīst tikai to, ko pats izdomājis, bet viss, kas noticis pirms tam, nav nekā vērts. Rezultātā vecās tradīcijas iznīkst, bet jaunas vietā tā arī nerodas.

“Tam var tikai piekrist,” saka A. Āboliņš. “Sāremā seriāla rīkotājam jau pāri 70 gadiem, bet plus, ka viņš to dara kopā ar meitu, kura, cerams, turpinās tradīciju. Patiesībā jau katrs nozīmīgāks skrējiens Latvijā saistās ar kādu konkrētu cilvēku. Rīgas maratons asociējas ar Aigaru Nordu un notiek, pateicoties tikai viņam. Arī seriāls “Stirnu buks” asociējas tikai ar Rimantu Liepiņu.

Ir svarīgi radīt pasākuma tēlu, var teikt, identitāti, kas piesaista dalībniekus, uzrunā viņus. Tāpēc jābrauc ārpus novada, ārpus valsts, lai redzētu, iedvesmotos un darītu!” □

Senākais, lielākais un mīlētākais

◆ BŪT VAI NEBŪT. Pērn slēpojums “Apkārt Alaukstam” notika, bet, kā būs šogad, vai ziema būs labvēlīga, rādīs tuvākās nedēļas.

Foto: no “Druvas” arhīva

Ar šiem vārdiem rīkotāji raksturo tradicionālo slēpojumu “Apkārt Alaukstam”, kas ierakstāms starp senākajiem sporta pasākumiem, kas notiek Cēsu novadā.

Tā pirmsākumi meklējami 1983. gada sākumā, kad Vecpiebalgas ciemata Tautas deputātu padome lūdza kopsaimniecībai “Alauksts” un tās fizikolektīva priekšsēdētājam Aivaram Avenam organizēt ciemata mēroga ziemas sacensības slēpošanā. Sacensības gan izpalika, bet to vietā notika izklaides slēpojums apkārt Alauksta ezeram, un tradīcija ir dzimusi. Nākamajā gadā notiek pirmais slēpojums “Apkārt Alaukstam”, kopš tā laika tas notiek sportiskākā gaisotnē, pulcējot arvien lielāku dalībnieku skaitu, un joprojām ir lielākais, senākais un tautā mīlētākais distanču slēpošanas maratons Latvijā, otrais lielākais Baltijā. Slēpojums, kas uzreiz identificējas ar Vecpiebalgu, tās viesmīlību un dāsnību.

Lai arī šogad aprit jau 40 gadi

kopš pirmsākumiem, kopumā slēpojums noticis vien 27 reizes. Politisko pārmaiņu un ekonomiskās situācijas dēļ tas nenotika 1989. un 1990. gadā, bet tradīcijai neļāva pazust Aivars Avens un Egils Johansons, atgriežot slēpojumu sacensību aprītē. Vairākus gadus sacensību prieku izbaudīt liedza nepastāvīgās ziemas un sniega trūkums, arī šī gada slēpojums vēl uz jautājuma zīmes.

Jau vairākus gadus slēpojumu rīko sporta klubs “Alauksts”, galvenos organizatora pienākumus uzņēmis Aivars Avena dēls Uvis. Viņš atzīst, ka šo tradīciju ir ļoti svarīgi saglabāt: “Pirmkārt, turpināt tradīciju ir mans pienākums, jo to savulaik ir iesācis mans tēvs, un galvenais - man gribas to darīt! Šī ir ģimeniska tradīcija, gan tēvs gan Egils joprojām dod padomus un palīdz. Šis slēpojums taču identificē šo vietu, tas saistās ar Vecpiebalgu, un, ja slēpošanas entuziastiem Latvijā prasīs, kur notiek “Apkārt Alaukstam”, lielais vairums to noteikti zinās.”

Viņš arī neslēpj, ka, salīdzinot ar kādu vasaras skrējieni, tautas slēpojuma rīkošanā vienmēr būtisks ir sniega faktors, ko nav iespējams prognozēt: “Tā ir liela nervozēšana, protams, kad viss veik-

smīgi aizvadīts, gandarījums ir ļoti liels un visi satraukumi aizmirstas. Bet tā gadu no gada, kad sāk darīt, zemapziņā visu laiku ir jautājums – būs sniegs vai nē?”

Uzsvērot nepieciešamību turpināt tradīciju, U. Avens norāda, ka to arvien vairāk novērtē zemes īpašnieki, kuru teritorijām tiek slēpots cauri. Ja pirms gadiem vēl bijušas dažas nesaskaņas, tagad situācija mainījies.

“Arī tie, kuri iegādājas īpašumus, zvana un saka, ka labprāt grib redzēt slēpotājus savā teritorijā, pat piedāvā, ka trase var iet tuvāk mājām. Cilvēki saprot, ka tas dod arī šīs vietas atpazīstamību,” saka U. Avens. □

Lappusi sagatavojis JĀNIS GABRĀNS

Projektu finansē Mediju atbalsta fonds no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem

MAF Mediju atbalsta fonds

Mediju atbalsta fonda ieguldījums no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Par saturu atbild projekta īstenotājs izdevniecība SIA “Cēsu Druva”.